
[2020-68-RE](#)

Causa 2020-68-RE

(Menéndez Escandon i Jasp Business Corporation c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 455-2020. Recurs d'empara

Aute del 16 de novembre del 2020

BOPA núm. 139, del 25 de novembre del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 2 d'octubre del 2020, per la representació processal del Sr. Guillermo Menéndez Escandon i de la societat panamenya Jasp Business Corporation, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 15 de juny del 2020, dictat per la Secció d'Instrucció 5 de la Batllia, i, contra l'aute del 15 de setembre del mateix any, dictat pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com del principi de legalitat penal, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada i que declari les vulneracions al·legades;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 9 d'abril del 2018, la representació processal del Sr. Guillermo Menéndez Escandon, actuant en nom propi i en nom de la societat panamenya Jasp Business Corporation, va presentar una querrela criminal contra uns treballadors i el president del Consell d'Administració de l'Andorra Banc Agrícola Reig, SA (Andbank) i contra l'entitat bancària mateixa, en tant que responsable civil subsidiària, per uns presumptes delictes d'apropiació indeguda i d'administració deslleial.

1.2. El 15 de juny del 2020, la Secció d'Instrucció 5 de la Batllia va dictar un aute en què acordava l'arxivament de les actuacions, sense perjudici de les accions que els implicats consideressin tenir davant la jurisdicció civil a fi de depurar les responsabilitats eventuais que se'n poguessin derivar.

1.3. La representació processal dels recurrents va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 15 de setembre del 2020, el Tribunal de Corts va dictar un aute mitjançant el qual desestimava aquest recurs i confirmava l'aute d'arxivament dictat per la Batllia.

1.4. El 2 d'octubre del 2020, la representació processal del Sr. Guillermo Menéndez Escandon i de la societat panamenya Jasp Business Corporation va interposar un recurs d'empara contra els autes ressenyats de la Secció d'Instrucció 5 de la Batllia i del Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com del principi de legalitat penal.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació dels recurrents

- La part recurrent en empara considera que els autes ressenyats de la Batllia i del Tribunal de Corts vulneren els drets a la jurisdicció i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com el principi de legalitat penal.

- Situa el primer motiu del recurs d'empara en la manca de motivació, ja que, segons el seu parer, no es motiva en cap dels autes impugnats els motius pels quals l'acta de la saig no desvirtua la presumpció d'innocència, quan del contingut d'aquesta acta s'acrediten els fets, els intervinents i els motius de l'entitat financera per negar-se a la devolució dels diners. De l'acta s'extreu que la raó de la negativa rau en el fet que no es va aportar una documentació relativa al seu pare, avui difunt.

- El segon motiu es fonamenta en la manca de raonabilitat en la valoració de la prova. Afirmar que el Tribunal de Corts extreu conclusions no raonables del contingut de l'acta de la saig, ja que aprecia de forma contrària uns fets constatats per la fedatària pública.

- El tercer motiu consisteix en la vulneració del principi de legalitat penal, ja que els fets recollits en l'acta esmentada de la saig contenen els elements objectius i subjectius del tipus penal d'apropiació indeguda i/o d'administració deslleial, tipificats als articles 213 i 215 del Codi penal.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada i que declari les vulneracions al·legades.

2.2. Argumentació del Tribunal de Corts

- L'aute del Tribunal de Corts argumenta, en primer terme, que la negativa de l'entitat bancària a la devolució dels diners es troba en la manca d'acreditació del beneficiari efectiu, atès que Jasp Business Corporation és una societat d'accions al portador, tipus de societats que no estan permeses per la normativa de prevenció del blanqueig.

- En segon terme, planteja que si l'entitat bancària hagués volgut procedir a la compensació del saldo del compte amb la pòlissa d'un altre compte, es tractaria d'una controvèrsia de caire mercantil, ja que com afirma l'aute de la Batllia mancaria en aquest cas l'element subjectiu del tipus penal.

- I, en darrer terme, el Tribunal de Corts exposa que no va existir cap tipus de coacció per part de l'entitat financera, sinó l'acompliment de les obligacions legals que li imposa l'ordenament jurídic.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i que es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd i que no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.2. Esdevé oportú iniciar l'anàlisi d'aquest recurs d'empara pel seu darrer motiu, el qual es fonamenta en la vulneració eventual del principi de legalitat.

Respecte de la primera al·legació, s'ha d'indicar que el principi de legalitat es troba recollit a l'article 3.2 de la Constitució ("*La Constitució garanteix els principis de legalitat, de jerarquia, de publicitat de les normes jurídiques, de no retroactivitat de les disposicions restrictives de drets individuals o que comportin un efecte o estableixin una sanció desfavorables, de seguretat jurídica, de responsabilitat dels poders públics i d'interdicció de tota arbitrietat*"), però que aquest no pot integrar per si sol un motiu del recurs d'empara, sinó que conforme a la reiterada jurisprudència d'aquest Tribunal només es pot emprar com a una eina hermenèutica per interpretar els drets reconeguts a la Constitució.

Així, entre els pronunciaments més recents d'aquest Tribunal Constitucional, en el sentit exposat, podem citar l'aute del 7 de setembre del 2020, recaigut en la causa 2020-52 RE, i, l'aute del 12 d'octubre del 2018, recaigut en la causa 2018-36-RE. En aquest darrer, s'afirma: "*3.5. Invocar la vulneració dels "drets" enunciats als articles 3 i 5 de la Constitució és una al·legació inadequada que no pot prosperar. Efectivament, aquestes dues disposicions no consagren "drets" com a tals. Aquest Tribunal ja ha tingut l'ocasió d'afirmar que l'article 3.2 -que estableix entre d'altres el principi de legalitat- consagra un "principi" hermenèutic d'interpretació dels drets reconeguts a la Constitució. Així mateix, invocar la vulneració de l'article 5, d'acord amb el qual "La Declaració Universal dels Drets Humans és vigent a Andorra" és igualment inoperant. Com els principis establerts a l'article 3 esmentat, de la jurisprudència constant del Tribunal Constitucional es desprèn que la Declaració Universal dels Drets Humans és una eina interpretativa dels drets constitucionals*".

Per tant, l'al·legació de la vulneració del principi de legalitat solament podrà ser tinguda en compte com a eina interpretativa de l'article 10 de la Constitució, quan es denuncia la vulneració del dret a la jurisdicció, en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

3.3. El primer motiu del recurs d'empara denuncia la manca de motivació dels autes impugnats de la Batllia i del Tribunal de Corts, perquè segons el parer dels recurrents, en cap d'ells es motiva la raó per la qual l'acta de la saig no desvirtua la presumpció d'innocència en relació amb l'entitat financera.

Aquest Tribunal Constitucional s'ha ocupat reiterades vegades del deure de motivació (veg. per ex. la sentència del 2 d'abril del 2012, recaiguda en la causa 2011-37-RE, la sentència del 12 d'octubre del 2018, recaiguda en la causa 2018-21-RE, i, la sentència del 9 de setembre del 2019, recaiguda

en la causa 2019-34-RE). La doctrina del Tribunal ha estat constant en destacar que el deure de motivar les sentències, no només present a l'article 10, sinó també a l'article 86.2 de la Constitució ("*2. En tot cas, les sentències seran motivades, fonamentades en l'ordenament jurídic i notificades fefaentment*"), deriva de la necessitat que els jutges expliquin el raonament emprat per tal que els justiciables puguin entendre els motius pels quals les seves pretensions han estat totalment o parcialment rebutjades. La motivació és una conseqüència de la bona administració de Justícia (veg. la sentència del Tribunal Europeu dels Drets Humans recaiguda en la causa *García Ruiz c/ Espanya*, GC núm. 30544/96, del 21 de gener de 1999, §26), alhora que requereix que es recolzi en criteris objectius derivats del dret. A més, i no es pot oblidar, la motivació de les resolucions judicials i, per tant, l'explicitació de l'aparell argumentari per acollir o refusar les pretensions de les parts és aquell que possibilita que els tribunals superiors, els quals han de resoldre els recursos contra les resolucions judicials, puguin conèixer les raons en què s'ha fonamentat l'òrgan judicial *a quo* en la seva resolució.

Per últim, però no menys important, el Tribunal Europeu dels Drets Humans ha assenyalat que la motivació ha de contenir una exigència de rigor i de qualitat. I, en aquest sentit, s'han equiparat a les denegacions de justícia aquelles fonamentacions estàndards, esquelètiques o vagues (veg. la sentència recaiguda en la causa *Georgiadis c/ Grècia*, núm. 21522/93, del 29 de maig de 1997, §42-43, i, la sentència recaiguda en la causa *Higgins c/ França*, núm. 134/1996/753/952, del 19 de febrer de 1998, §42-43).

3.4. Les resolucions dictades per la Batllia i pel Tribunal de Corts exposen les raons per les quals s'acorda l'arxivament de les actuacions, ja que ambdós òrgans jurisdiccionals consideren que no concorren els elements del tipus penal –ànim de lucre- i que no ha existit cap coacció, sinó que l'entitat financera s'ha negat a la restitució dels diners de conformitat amb les normes sobre prevenció del blanqueig.

El fet que s'aixequi un acta per part d'un saig, en què constin els intervinents i els fets i en què s'hi recullin les manifestacions de les parts, no significa que aquests fets hagin de tenir transcendència penal, sinó que aquesta qualificació correspon als òrgans de la jurisdicció penal, els quals han considerat que l'arxivament de les actuacions és procedent, perquè no concorren els elements dels tipus penals.

3.5. I, finalment, la part recurrent al·lega que la valoració probatòria és irraonable per quant el Tribunal de Corts aprecia els fets de forma contrària a la seva determinació en l'acta de la saig.

És doctrina reiterada d'aquest Tribunal Constitucional que la selecció del dret aplicable i la seva interpretació corresponen a la jurisdicció ordinària, excepte que es pugui entendre que aquesta selecció o aplicació sigui contrària a la lògica, a la raó o esdevingui absurda o inversemblant.

En el cas que ens ocupa, la interpretació del dret penal efectuada pel Tribunal de Corts, així com per la Batllia, no es pot considerar contrària a la raó pel fet que es consideri que uns fets, recollits en l'acta de la saig, no tinguin transcendència penal i que es decreti, per tant, l'arxivament de les actuacions. No es pot confondre la constatació d'uns fets amb la coloració penal o no d'aquests.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2020-68-RE interposat per la representació processal del Sr. Guillermo Menéndez Escandon i de la societat panamenya Jasp Business Corporation contra l'aute del 15 de juny del 2020, dictat per la Secció d'Instrucció 5 de la Batllia, i, contra l'aute del 15 de setembre del mateix any, dictat pel Tribunal de Corts.

2. Notificar aquest aute a la representació processal dels recurrents, a la presidenta de la Batllia, al president del Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 16 de novembre del 2020.

Josep-D. Guàrdia Canela Jean-Yves Caultet
President Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy Dominique Rousseau
Magistrat Magistrat